అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, అథ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

యద్ధి యం పురుషః కించిత్కురుతే వై శుభాశుభమ్ ।
తద్ధాతృవిహితం విద్ధి పూర్వకర్మఫలోదయమ్ ॥ ॥32-22॥

కారణం తస్య దేహోఽయం ధాతుః కర్మణి వర్తతే ।
స యథా ప్రేరయత్యేనం తథాయం కురుతేఽవశః ॥ ॥32-23॥

తేషుతేషు హి కృత్యేషు వినియోక్తా మహేశ్వరః ।
సర్వభూతాని కౌంతేయ కారయత్యవశాన్యపి ॥ ॥32-24॥

మనసార్థాన్వినిశ్చిత్య పశ్చాత్ప్రాప్నోతి కర్మణా ।
బుద్ధిపూర్వం స్వయం వీర పురుషస్తత్ర కారణమ్ ॥ ॥32-25॥

సంఖ్యాతుం నైవ శక్యాని కర్మాణి పురుషర్షభ ।
అగారనగరాణాం హి సిద్ధిః పురుషహైతుకీ ॥ ॥32-26॥

తిలే తైలం గవి క్షీరం కాష్ఠే పావకమంతతః ।
ధియా ధీరో విజానీయాదుపాయం చాస్య సిద్ధయే ॥ ॥32-27॥

తతః ప్రవర్తతే పశ్చాత్కారణేష్వస్య సిద్ధయే ।
తాం సిద్ధిముపజీవంతి కర్మజామిహ జంతవః ॥ ॥32-28॥

కుశలేన కృతం కర్మ కర్త్రా సాధు స్వనుష్ఠితమ్ ।
ఇదం త్వకుశలేనేతి విశేషాదుపలభ్యతే ॥ ॥32-29॥

ఇష్టాపూర్తఫలం న స్యాన్న శిష్యో న గురుర్భవేత్ ।
పురుషః కర్మసాధ్యేషు స్యాచ్చేదయమకారణమ్ ॥ ॥32-30॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీవాక్యే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥32 ॥

అథ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

వైశంపాయన ఉవాచ

యాజ్ఞసేన్యా వచః శ్రుత్వా భీమసేనో హ్యమర్షణః ।
నిశ్వసన్నుపసంగమ్య క్రుద్ధో రాజానమబ్రవీత్ ॥ ॥33-1॥

రాజ్యస్య పదవీం ధర్మ్యాం వ్రజ సత్పురుషోచితామ్ ।
ధర్మకామార్థహీనానాం కిం నో వస్తుం తపోవనే ॥ ॥33-2॥

నైవ ధర్మేణ తద్ రాజ్యం నార్జవేన చౌజసా ।
అక్షకూటమధిష్ఠాయ హృతం దుర్యోధనేన వై ॥ ॥33-3॥

గోమాయునేవ సింహానాం దుర్బలేన బలీయసామ్ ।
ఆమిషం విఘసాశేన తద్వద్ రాజ్యం హి నో హృతమ్ ॥33-4॥

ధర్మలేశప్రతిచ్ఛన్నః ప్రభవం ధర్మకామయోః ।
అర్థముత్సృజ్య కిం రాజన్ దుఃఖేషు పరితప్యసే । ॥33-5॥

భవతోఽనవధానేన రాజ్యం నః పశ్యతాం హృతమ్ ।
అహార్యమపి శక్రేణ గుప్తం గాండీవధన్వనా ॥ ॥33-6॥

కుణీనామివ బిల్వాని పంగూనామివ ధేనవః ।
హృతమైశ్వర్యమస్మాకం జీవతాం భవతః కృతే ॥ ॥33-7॥

భవతః ప్రియమిత్యేవ మహద్ వ్యసనమీదృశమ్ ।
ధర్మకామే ప్రతీతస్య ప్రతిపన్నాః స్మ భారత ॥ ॥33-8॥

కర్శయామః స్వమిత్రాణి నందయామశ్చ శాత్రవాన్ ।
ఆత్మానం భవతాః శాస్త్రైః నియమ్య భరతర్షభ ॥ ॥33-9॥

యద్ వయం న తదైవైతాన్ ధార్తరాష్ట్రాద్ నిహన్మహి ।
భవతః శాస్త్రమాదాయ తన్నస్తపతి దుష్కృతమ్ ॥ ॥33-10॥

అథైనామన్వవేక్షస్వ మృగచర్యామివాత్మనః ।
దుర్బలాచరితాం రాజన్ న బలస్థైర్నిషేవితామ్ ॥ ॥33-11॥

యాం న కృష్ణో న బీభత్సుః నాభిమన్యుర్న సృంజయాః ।
న చాహమభినందామి న చ మాద్రీసుతావుభౌ ॥ ॥33-12॥

భవాన్ ధర్మో ధర్మ ఇతి సతతం వ్రతకర్శితః ।
కచ్చిద్ రాజన్ న నిర్వేదాద్ ఆపన్నః క్లీబజీవికామ్ ॥ ॥33-13॥

దుర్మనుష్యా హి నిర్వేదమ్ అఫలం స్వార్థఘాతకమ్ ।
అశక్తాః శ్రియమాహర్తుమ్ ఆత్మనః కుర్వతే ప్రియమ్ ॥ ॥33-14॥

స భవాన్దృష్టిమాన్ శక్తః పశ్యన్నస్మాసు పౌరుషమ్ ।
ఆనృశంస్యపరో రాజన్ నానర్థమవబుధ్యసే ॥ ॥33-15॥

అస్మానమీ ధార్తరాష్ట్రాః క్షమమాణానలం సతః ।
అశక్తానివ మన్యంతే తద్దుఃఖం నాహవే వధః ॥ ॥33-16॥

తత్ర చేద్ యుధ్యమానానామ్ అజిహ్మమనివర్తినామ్ ।
సర్వశో హి వధః శ్రేయాన్ ప్రేత్య లోకాన్ లభేమహి ॥ ॥33-17॥

అథవా వయమేవైతాన్ నిహత్య భరతర్షభ ।
ఆదదీమహి గాం సర్వాం తథాపి శ్రేయ ఏవ నః ॥ ॥33-18॥

సర్వథా కార్యమేతన్నః స్వధర్మమనుతిష్ఠతామ్ ।
కాంక్షతాం విపులాం కీర్తిం వైరం ప్రతిచికీర్షతామ్ ॥ ॥33-19॥

ఆత్మార్థం యుధ్యమానానాం విదితే కృత్యలక్షణే ।
అన్యైరపి హృతే రాజ్యే ప్రశంసైవ న గర్హణా ॥ ॥33-20॥

కర్శనార్థో హి యో ధర్మః మిత్రాణా మాత్మనస్తథా ।
వ్యసనం నామ తద్ రాజన్ న ధర్మః స కుధర్మ తత్ ॥ ॥33-21॥

సర్వథా ధర్మనిత్యం తు పురుషం ధర్మదుర్బలమ్ ।
త్యజతస్తాత ధర్మార్థౌ ప్రేతం దుఃఖసుఖే యథా ॥ ॥33-22॥

యస్య ధర్మో హి ధర్మార్థః క్లేశభాక్ న స పండితః ।
న స ధర్మస్య వేదార్థం సూర్యస్యాంధః ప్రభామివ ॥ ॥33-23॥

యస్య చార్థార్థ మేవార్థః స చ నార్థస్య కోవిదః ।
రక్షేత భృతకోఽ రణ్యే యథా గాస్తాదృగేవ సః ॥ ॥33-24॥

అతివేలం హి యోఽర్థార్థీ నేతరావనుతిష్ఠతి ।
స వధ్యః సర్వభూతానాం బ్రహ్మహేవ జుగుప్సితః ॥ ॥33-25॥

సతతం యశ్చ కామార్థీ నేతరావనుతిష్ఠతి ।
మిత్రాణి తస్య నశ్యంతి ధర్మార్థాభ్యాం చ హీయతే ॥ ॥33-26॥

తస్య ధర్మార్థహీనస్య కామాంతే నిధనం ధ్రువమ్ ।
కామతో రమమాణస్య మీనస్యేవాంభసః క్షయే ॥ ॥33-27॥

తస్మాద్ ధర్మార్థయోర్నిత్యం న ప్రమాద్యంతి పండితాః ।
ప్రకృతిః సా హి కామస్య పావకస్యారణిర్యథా ॥ ॥33-28॥

సర్వథా ధర్మమూలోఽర్థః ధర్మశ్చార్థపరిగ్రహః ।
ఇతరేతరయోర్నీతౌ విద్ధి మేఘోదధీ యథా ॥ ॥33-29॥

ద్రవ్యార్థస్పర్శసంయోగే యా ప్రీతిరుపజాయతే ।
స కామశ్చిత్తసంకల్పః శరీరం నాస్య దృశ్యతే ॥ ॥33-30॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
భీమవాక్యే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥33 ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

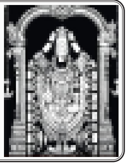

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥